

Granskning av palliativ vård och omsorg samt stöd till närstående i Göteborgs Stad

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionen har granskat Göteborgs Stads arbete med att erbjuda en god palliativ vård och omsorg samt stöd till närstående. De granskade nämnderna är äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd samt, i begränsad omfattning, socialnämnd Nordost.

Granskningen visar att det finns utmaningar gällande planering, genomförande och dokumentation av palliativa vårdinsatser i varierande grad inom flera av stadens verksamheter. Nuvarande rutiner och processer för att planera en god vård och omsorg saknar i stora delar ett palliativt perspektiv, vilket riskerar att leda till att adekvata insatser uteblir eller inte sätts in i tid.

Vidare visar granskningen att nämnderna har olika förutsättningar för att ge ett gott stöd till anhöriga. Vi bedömer att det finns en risk för att anhöriga till personer som får palliativ vård bemöts på olika sätt beroende på var vårdinsatsen sker. Detta gäller särskilt anhörigstödet, som är utformat på olika sätt i nämnden för funktionsstöd respektive äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Utifrån de iakttagelser som görs i rapporten lämnas följande rekommendationer:

Stadsrevisionen rekommenderar äldre samt vård- och omsorgsnämnden att säkerställa att ledningssystemet för hälso- och sjukvårdsprocessen ger stöd för en god palliativ vård och omsorg

Stadsrevisionen rekommenderar äldre samt vård- och omsorgsnämnden att säkerställa en likvärdig tillgång till kompetens inom palliativ vård i hela staden för patienter i ordinärt boende

Stadsrevisionen rekommenderar äldre samt vård- och omsorgsnämnden att säkerställa att beslutade palliativa hälso- och sjukvårdsinsatser verkställs och dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt samt att avvikelser rapporteras enligt rutin

Stadsrevisionen rekommenderar nämnden för funktionsstöd att vidta åtgärder för att beslutade insatser på ordination och delegation verkställs och dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt samt att avvikelser rapporteras enligt rutin.

Rapportsammandraget baseras på rapporten Granskning av palliativ vård och omsorg samt stöd till närstående i Göteborgs Stad som finns på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Granskningens utgångspunkter

En av vårdens mest basala och angelägna uppgifter är att förebygga och lindra lidande och främja livskvalitet för personer som befinner sig i livets slutskede. Palliativ vård kan ges parallellt med livsförlängande vård, men kan också ges som enda vårdform i livets slutskede. Syftet är varken att påskynda eller att fördröja döden. I stället erbjuds patienter symtomlindring och stöd för att kunna leva ett värdigt liv fram tills döden inträffar.

Inom Göteborgs Stads verksamheter vårdas idag huvudsakligen äldre, sköra och ofta multisjuka personer där vårdens inriktning handlar om god livskvalitet och symtomlindring.¹ Utöver den allmänna palliativa vården som bedrivs vid dessa boenden sörjer kommunen också för hemsjukvård och erbjuder en rad insatser inom socialtjänstområdet för den sjuke och dennes närstående. Genom nämnden för funktionsstöd tillhandahåller också kommunen allmän palliativ vård vid boenden med särskild service, vid daglig verksamhet och i hemmet för yngre och äldre personer med funktionshinder.

Syftet med granskningen är att bedöma om de granskade nämnderna erbjuder en god palliativ vård och omsorg och ett gott stöd till den sjuke och dennes närstående.

Följande revisionsfrågor har varit utgångspunkt i granskningen:

- Har de berörda nämnderna ändamålsenliga processer och rutiner som säkerställer en god palliativ vård och omsorg?
- Säkerställer de berörda nämnderna att anhöriga erbjuds stöd i den omfattning som de har rätt till?
- Samverkar nämnderna kring patienten på ett ändamålsenligt sätt?

Granskningen är avgränsad till den hälso- och sjukvård och de socialtjänstinsatser som kommunen ansvarar för samt där kommunen också är utförare. Den regionfinansierade vården har inte ingått i granskningen.

Granskningen berör inte kvaliteten i enskilda insatser eller myndighetsutövning mot enskild.

Iakttagelser och bedömningar

Att samverka kring patienten är en förutsättning för en god palliativ vård och omsorg

Utifrån de iakttagelser som framkommer i granskningen bedömer vi att nämnderna delvis har ändamålsenliga processer och rutiner på plats för att säkerställa en god palliativ vård och omsorg. Vi bedömer att den dokumenterade hälso- och sjukvårdsprocessen har ett tydligt kurativt perspektiv och inte i tillräcklig omfattning beskriver de särskilda förutsättningar som gäller för planering av palliativa vårdinsatser för att anses helt ändamålsenligt.

Insatser inom fysioterapi och arbetsterapi är viktiga för att öka livskvaliteten och motverka smärta. Forskning visar att rehabiliterande insatser ofta förbises i den palliativa vården, trots att ett stort behov föreligger. Att så även gäller för den palliativa vård som

¹ Sveriges kommuner och regioner, 2020, *Palliativ vård i SÄRBO*.

bedrivs i Göteborgs Stad bekräftas av företrädare för såväl fysioterapi och arbetsterapi som för hälso- och sjukvård. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens egen uppföljning visar att dessa insatser ofta uteblir eller inte genomförs på ordination så som beslutat.

Det finns utrymme att ytterligare utveckla samverkan mellan de berörda verksamheterna, särskilt vad gäller informationsöverföring. Om informationsutbytet inte fungerar på ett ändamålsenligt sätt riskerar det att leda till att insatser uteblir, till skada för patienten. En annan risk till följd av bristande informationsöverföring är att avvikelser inte rapporteras in i tillräcklig omfattning, vilket kan påverka det systematiska kvalitetsarbetet negativt.

Sammantaget visar granskningen att det finns utmaningar när vården ges vid bland annat korttidsboende, genom personlig assistans eller via hemtjänsten, både vad gäller tillgång till rätt kompetens och avvikelshantering. Kompetensteamet för palliativ vård är under uppbyggnad, och det är angeläget att tillgången blir likvärdig. För de flertalet patienter som vårdas vid stadens särskilda boenden förefaller förutsättningarna för en god palliativ vård och stöd till närstående vara bättre.

Socialstyrelsen har tagit fram målnivåer och indikatorer på ett antal insatser som anses vara särskilt viktiga för patienten under den sista levnadsveckan. Data från Svenska palliativregistret, som är ett nationellt kvalitetsregister med syfte att förbättra vården i livets slut, visar att Göteborgs Stads hälso- och sjukvård inte når upp till de målnivåer som socialstyrelsen beslutat om. Granskningen visar att många dör utan att en dokumenterad smärtskattning eller munhälsobedömning gjorts den sista levnadsveckan. Samtidigt är antalet rapporterade dödsfall till kvalitetsregistret lågt, vilket försvårar möjligheten både för stadsrevisionen och förvaltningarna att dra allt för långtgående slutsatser kring kvaliteten i den palliativa vården.

Den närstående kan mötas av olika insatser beroende på var den sjuke vårdas

Ansvaret för att erbjuda stöd till de som vårdar eller stöttar en allvarligt sjuk person ligger i olika omfattning på alla de tre nämnderna som ingår i granskningen. Skrivningarna i nämndernas reglementen om stöd till anhöriga har inneburit att anhörigstödet är uppdelat mellan nämnderna utifrån åldern på den person som den anhörige stödjer. Nämnden för funktionsstöd vänder sig till anhöriga till personer under 65 år medan äldre samt vård- och omsorgsnämnden vänder sig till anhöriga till personer över 65 år.

Vi kan konstatera att det i många fall finns goda förutsättningar för att uppmärksamma och ge stöd till anhöriga inom nämndernas verksamheter. Samtidigt ser vi att förutsättningarna varierar mellan olika vård- och omsorgstyper och att det finns risk för att anhöriga till personer som får palliativ vård bemöts på olika sätt beroende på var vårdinsatsen sker.

Det händer att verksamheterna uppmärksammar att anhöriga har behov som behöver tas vidare och att man då hänvisar individen till att söka bistånd från de regionala socialnämnderna. I vissa fall blir det nödvändigt med en samverkan mellan nämnderna runt individen, men då krävs att individen har lämnat samtycke till att de olika verksamheterna utbyter information med varandra, något som inte alltid ges.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen